

СТАНОВИЩЕ

За докторската теза *Интегриране на модели от приложната лингвистика и съвременни умения в програмата на специализирани курсове за студенти в областта на селскостопанските науки и изкуствата,*
от Барда Гаши, кандидат за присъждане на образователната и научна степен Доктор в научно направление 2.1 Филология.

От д-р Елена Тарашева, Доцент по Анализ на дискурса - Медии в Нов български университет, 2.1. Филология

Назначена със Заповед на Ректора №3-РК - 178 от 27.04.2020г

Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Темата на дисертацията на Барда Гаши засяга подходите за организиране и провеждане на специализирани езикови курсове за студенти по музика, кино и селскостопански науки в университета Хаджи Зека в Косово. В обширен преглед на изследванията по темата кандидатката разкрива разбирането си за факта, че всеки езиков курс трябва да започне с изучаване на потребностите на учещите. Затова тя провежда своето изследване с оглед на ежедневната си преподавателска работа. Университетът Хаджи Зека въвежда специализирани езикови курсове съвсем неотдавна и правилният подход е да се извърши сериозно проучване в началото, за да се постигнат максимални резултати за студентите. Фактът, че създаването на учебни програми се извършва с грижа за потребностите на студентите говори много за методологията, ориентирана към обучаемия в този университет. Особено похвално е съчетаването на академичното развитие на преподавателския състав с поставянето на учебната програма на солидна академична основа.

Кандидатката демонстрира широко познаване на многоликите аспекти на анализа на потребностите, представени в различни части на дисертацията. Направен е подробен обзор в прегледа на литературата. За съжаление не се уточнява кой от представените модели е избран от докторантката в основата на нейната дисертация. От проучването става ясно, че под потребности се разбират възприятията на студентите преди, по време и след курса. Всеки професионалист е

свободен да приеме определението, което най-добре служи на целите му. В докторска теза обаче се очаква авторът да развие дефиниции на основните термини в резултат от направения литературен преглед. В дисертацията литературни отправки се правят във всяка част – от увода до заключението, но няма едно място, където еднозначно да се дефинират основните термини и това намирам за слабост на презентацията.

Второ значимо понятие в изследването е специализираният езиков курс по английски език (ESP), тъй като университетът изисква от докторантката създаване на такъв курс. Представена е отлична аналитична класификация на вижданията, които са в основата на ESP: теория за супервариантност, континуум или особености на дискурса (стр. 25). Това е най-добрият начин за представяне на преглед на литературата, очакван в докторска дисертация. Технически, в своя текст Барда Гаши не казва дали приема някой от тези основни принципи, но доказва всеобхватно и критично разбиране на тематиката.

В началото на изследването се формулира хипотезата, че студентите, чиито познания по общ английски език са на по-ниско ниво, не бива да започват специализиран езиков курс, без надграждане на езиковото им ниво в курс по общ английски. Това е широко разпространен възглед сред преподавателите по чужди езици. Все пак, в една научна разработка, така поставената хипотеза задава известна предпоставеност, предрешаване на научния проблем, чието разрешение се търси. Въпросите в изследването също звучат формулирани, за да изискат потвърждение на този факт. В раздела с препоръки вследствие от проведения анализ, кристализира изводът, че курсове по общ английски трябва да предшестват курсовете по специализиран английски. Не по-малко очаквани са препоръките за повече часове по общ английски език и предметът да стане задължителен. Ако анализът на потребностите се използва за съставяне на учебна програма, тогава подходът трябва да е по-непредубеден.

На ниво изследователска и приложна значимост на дисертацията може да се каже, че темата дава обширни възможности за четене на литература и кандидатката демонстрира, че е прочела и разбрала повечето от съществените трудове. Личи опит тези знания да бъдат приложени към собствената и практика като преподавател от гледна точка на знаещ и рефлексивен практик. Следователно по този показател докторантката заслужава положителна оценка.

Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд

Барда Гаши е формулирала целта си така: да проучи нуждите на студентите от специализиран езиков курс. Очертани са средства, които могат да я доведат до тази цел. Разработен е набор от инструменти за събиране на необходимите данни. Кандидатката разработва методика за изследване, за да достигне до възприятията на своите студенти. Това дава основание да се заключи, че изследователският процес се прилага последователно, следвайки добрите практики при писане на дисертация.

Кандидатката представя настоящата учебна програма в изследваните специалности и мястото на специализираните курсове в нея. В последната глава виждаме подобрения както в учебния план на дисциплината, така и в цялостните учебни програми в университета, което означава, че целта е постигната - анализът на потребностите е довел до решения на проблемите, идентифицирани в самото начало на изследването. Следователно, изследователската работа е довела до необходимите резултати, вследствие на което университетът може да въведе подобрения в обучението, което предлага на своите студенти. Така може уверено да се твърди, че изследването оправдава своята цел.

Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд

Използваната от кандидатката методология включва три различни инструмента: тест за установяване на входно ниво, въпросник и тест за усвояване на материала. С това се прилага принципа, че анализът на потребностите се провежда на три етапа: преди, по време и след курса. Главата, посветена на методологията на изследването, разглежда редица статии, запознаващи с избора и прилагането на съществуващи методи. Както и в главата за преглед на литературата, кандидатката не уточнява кои от описаните методи е избрала за своето изследване. Оказва се, че Барда Гаши се опитва да оцени потребностите на своите студенти, като ги пита какви са потребностите им и приема отговорите за чиста истина. Едва след курса студентите са подложени на тест, чиито резултати да разкрият какво са научили и дали някои техни потребности са останали неудовлетворени в курса. Не се уточнява как се съотнасят данните от теста и въпросниците. Пригодността на такъв тест обаче зависи от това дали той проверява усвоен материал (achievement) или езиково ниво (proficiency) както и от наличието на данни за първоначалното ниво на студентите за съпоставка. Изглежда също, че се тестват много общи умения, като например времена, употреба на членни форми и само ограничен брой специализирана терминология. Тъй като тестът не е за езиково ниво, както правилно отбелязва кандидатката, той може да разкрие само кои части от курса са усвоени, а не дали езиковото ниво на студентите се е подобрило. Освен това, няма база за сравнение, тъй като нивото на входа се определя единствено от самооценката на студентите, погрешно наречена „тест за установяване на входно ниво“, а не от традиционен езиков тест.

Всъщност кандидатката разчита само на изказаното мнение на своите студенти, без да тества техните знания, умения и нагласи. Въпреки обширния - и до голяма степен ненужен - преглед на методите на изследване и изразената необходимост от триангулация на данните, дисертацията демонстрира само отговори на въпросници, които трудно могат да подкрепят или опровергават получените данни.

Представителността на извадката е от съществено значение за валидиране на резултатите. Кандидатката е привлякла 100 участника в своето проучване от различни специалности, които изучават различни специализирани курсове. Според много автори, анализът на потребностите за курс по специализиран език трябва да се различава за трите групи, доколкото всеки курс обхваща различна академична област за всяка специалност. Анализът на потребностите типично включва и данни за понятийната област, която трябва да бъде представена, най-характерните граматически форми, повторяеми модели на писане в специализираната езикова област и т.н. Изследванията на Гаши обаче се съсредоточават само върху очакванията и страховете на нейните студенти, както личи от формулировката на въпросите. Парадоксално е, че някои студенти са квалифицирани като „отговарящи на изискванията“ да участват в проучването, докато други са изключени - както става ясно по-късно - поради слабо владееене на английски език. Това незабавно компрометира данните, тъй като студентите с ниски постижения са изключени от изследователския проект. Когато се проучават потребностите на студенти от езиков курс, редно е изследването да се проведе на майчиния език, за да не се окаже, че извън обхвата му да остават тези, които най-силно се нуждаят от обучение. Що се отнася до представителността, включването на всички участници в курса е по-надежден подход от търсенето на закръглени многоцифрени бройки.

Като цяло методологията е слаб момент в изследването. Въпреки това, личи желание да се вземат предвид възприятията на студентите и да се следи пулса им, което е правилният подход. При така обширния преглед на литература относно методологията на научно-практически изследвания, демонстриран в съответния раздел от дисертацията, кандидатката със сигурност ще подобри уменията си в тази област.

В крайна сметка Барда Гаши се опитва да достигне до мненията на своите студенти относно потребностите им от обучение и до впечатленията им от нейното преподаване. Изследването и дава данни, за да си отговори на въпросите, независимо от проблематичните моменти в теоретичната постановка.

Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани

Гаши представя пет публикации. Единната статия е включена в сборника от Тринадесетата Международна конференция по социални изследвания във Виена през 2017 г. Тя е цитирана в една публикация, както сочат данни от *Research Gate*. Всичките статии са публикувани в сборници от конференции, което е добре поради директната обратна връзка и възможността за сравнения с други изследователи. Публикациите са фокусирани регионално - Македония, Турция, Италия, с което се проектира разбиране за необходимостта от местни решения. Нейната статия за обучение чрез проекти е част от среща на групата по интереси към специализирани

езикови курсове на Международната асоциация на преподавателите по английски език IATEFL, което означава, че докторантката е усвоила уменията да се възползва от участие в професионални асоциации.

Нейният профил в *Research Gate* ѝ дава индекс 1.0, което е обещаващ резултат за докторант, току-що започнал изследователската си кариера. Тя е част от мрежа за преподаване на специализирани езикови в региона, което гарантира участие в научни проекти и професионално развитие.

Заключение с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд

Въз основа на следните факти:

- изследването представлява надежден научно-обоснован подход за създаване на университетски курсове за обучение,
- изследваната тема е от огромно значение за кариерата на кандидатката,
- проучен е внушителен брой научна литература при подготовката на изследването, представено с докторската дисертация,
- текстът отговаря на изискванията на жанра
- целта да бъде рефлексивен професионалист е напълно постигната

препоръчвам работата за добра оценка, а кандидатката - за получаване на докторска степен.

Дата 24.06.2020

Подпис